

Continuïteitsparagraaf

1. Algemeen

Proces van begroten

Om de continuïteit op de langere termijn te borgen, zijn we al vele jaren gewend een begroting en een meerjarenraming op te stellen. Dit betreft altijd het komende jaar tot in detail (begroting) en de volgende vier jaren op hoofdlijnen (raming). Om tot deze begroting/meerjarenraming te komen, wordt altijd eerst gekeken naar de leerlingenprognose voor de komende jaren. Deze leerlingenprognose wordt gebruikt om zowel de verwachte inkomsten als de benodigde formatie te berekenen. Deze formatie bepaalt uiteindelijk de hoogte van de salariskosten, die vaak 80% van de totale uitgaven zijn. Ten slotte worden ook de overige inkomsten en uitgaven berekend. Dit gebeurt op basis van het afgelopen jaar, het lopende jaar, aangevuld met bekende wijzigingen in de toekomst. In de toelichting die wordt geschreven bij het begrotingsdocument wordt aangegeven wat de uitgangspunten en de randvoorwaarden zijn, die hebben geleid tot de desbetreffende begroting.

Begroting/meerjarenraming 2019 – 2023

Evenals voor het jaar 2018 wordt ook voor het jaar 2019 een tekort verwacht. In de verdere toekomst zullen de tekorten weer afnemen.

Deze lagere resultaten zijn toe te schrijven aan de nieuwe huisvestingssituatie. De voorfinanciering, de hogere afschrijvingskosten en de rentelast zijn hiervan de grootste oorzaken. Ook het wegvallen van de dependance, waarvoor we huur betaalden en verder nauwelijks huisvestingskosten hadden, speelt hier een rol. Dat de begroting weer stijgende resultaten laat zien, komt door een hoger aantal leerlingen en door het verder aflopen van de verevening voor Passend Onderwijs, waardoor de zorginkomsten verder toenemen. Anderzijds zien we dat de kosten voor Passend Onderwijs de laatste jaren ook fors zijn gestegen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met de zogenaamde 'vereenvoudiging van de bekostiging', waardoor we op de langere termijn minder inkomsten zullen ontvangen.

In het algemeen kan worden gesteld dat de meerjarenraming opgesteld wordt zonder rekening te houden met de inflatie. Allereerst zien we al een aantal jaren dat de inflatie vrij laag is; anderzijds is de verwachting dat de inflatie aan de kostenkant zal worden gecompenseerd door een inflatiecorrectie aan de inkomstenkant. Al moet wel worden bedacht dat dit geen automatisme meer is.

De nieuwbouw in Zaltbommel is gerealiseerd. De werkzaamheden voor de uitbreiding aan de Hoefslag zijn aangevangen. Voor deze uitbreiding is naast de vergoeding van de gemeente Gorinchem ook een eigen bijdrage van de school nodig. Tegelijkertijd met deze uitbreiding zullen er ook diverse aanpassingen plaatsvinden in en om de school.

De begroting/meerjarenraming cijfers

A1 Kengetallen

Kengetal (stand 31/12)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personele bezetting in FTE						
- Management/directie *	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
- Onderwijzend personeel	145,3	146,0	146,6	147,7	149,6	150,2
- Overige medewerkers	26,3	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9
Totaal	177,3	176,6	177,2	178,3	180,2	180,8
Leerlingenaantal	1792	1803	1847	1869	1909	1928
* Dit is inclusief het CvB (1,0 fte) en het secretariaat (1,9 fte)						

Om te komen tot de prognose van de leerlingen wordt gebruikgemaakt van de bekende populatie op de basisscholen waarvan wij historisch gezien de meeste leerlingen betrekken. Op basis van de instroom van de laatste drie jaren berekenen we wat ons aandeel van die leerlingen zal zijn. De personele bezetting van management, directie en overige medewerkers is op korte termijn niet afhankelijk van het leerlingenaantal – in tegenstelling tot het onderwijzend personeel. Hoewel uiteraard niet één op één, toch is de relatie tussen het leerlingenaantal en het aantal docenten vrij hoog. Daarnaast wordt gekeken of er binnen de organisatie uren nodig zijn voor bepaalde projecten of dat er projecten beëindigd kunnen worden, zodat de uren weer vrijvallen. Door de nevenvestiging in Zaltbommel ontstond er een zeker inefficiëntie in de klassen-/cluster grootte.

A2 Balans 2018 - 2023

1	Activa	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	<u>Vaste activa</u>						
1.1	Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
1.2	Materiële vaste activa	9.284.893	10.804.453	10.415.437	10.113.168	9.905.661	9.625.232
1.3	Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
	Totaal vaste activa	9.284.893	10.804.453	10.415.437	10.113.168	9.905.661	9.625.232
	<u>Vlottende activa</u>						
1.4	Vorraden	0	0	0	0	0	0
1.5	Vorderingen	237.411	128.411	128.411	128.411	128.411	128.411
1.6	Effecten	0	0	0	0	0	0
1.7	Liquide middelen	4.696.249	2.077.689	1.970.705	2.223.974	2.083.481	2.136.910
	Totaal vlottende activa	4.933.660	2.206.100	2.099.116	2.352.385	2.211.892	2.265.321
	Totaal activa	14.218.553	13.010.553	12.514.553	12.465.553	12.117.553	11.890.553
2	Passiva	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.1	Eigen vermogen	1.971.704	1.621.704	1.386.704	1.317.704	1.163.704	1.122.704
2.2	Voorzieningen	2.459.496	2.018.496	1.973.496	2.250.496	2.338.496	2.446.496
2.3	Langlopende schulden	7.277.487	7.152.487	7.025.487	6.895.487	6.762.487	6.627.487
2.4	Kortlopende schulden	2.509.866	2.217.866	2.128.866	2.001.866	1.852.866	1.693.866
	Totaal passiva	14.218.553	13.010.553	12.514.553	12.465.553	12.117.553	11.890.553

Toelichting bij post: Materiële vaste activa

De prognose hiervan is gebaseerd op de investeringsbegroting zoals die is vastgesteld in de begroting/meerjarenraming. De verhoging in 2019 komt door de investering in de uitbreiding aan de Hoefslag, inclusief de benodigde inrichting. Ook zal er een uitbreiding plaatsvinden van het aantal zonnepanelen op het gebouw in Gorinchem.

Toelichting bij post: Vorderingen

Deze stijgt eenmalig in 2018 vanwege het bedrag dat we in 2019 van de gemeente Zaltbommel zullen krijgen voor de zogenaamde eerste inrichting.

Toelichting bij post: Liquide middelen

Deze was in 2017 hoger vanwege de lening, maar is in het jaar 2018 weer afgenomen door de investeringen in Zaltbommel. De daling zal zich voortzetten in 2019 wegens de investeringen aan de Hoefslag.

Toelichting bij post: Eigen vermogen

De exploitatieresultaten worden in de betreffende jaren toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve. Het eigen vermogen is inmiddels groter dan het gewenste weerstandsvermogen van €1.100.000. Hierbij moet het volgende in ogenschouw worden genomen:

- a) De verbouwing aan de Hoefslag is nog niet afgerond. Dit brengt een aantal risico's met zich mee, die vanwege hun korte termijn niet in de risico-inventarisatie zijn opgenomen.
- b) Het nieuwe bekostigingsstelsel dat wordt ingevoerd, zal zo goed als zeker nadelig voor ons uitvallen. De beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2021. Er wordt gesproken over een overgangstermijn van vier jaar.
- c) Over enkele jaren zal de voorziening voor de functiemix zijn uitgeput, waardoor het jaarlijks tekort weer ten laste van de exploitatie zal komen.
- d) De meerjarenraming eindigt met jaren met hoge leerlingenaantallen. Dit zal in de jaren daarna mogelijk weer afnemen, waardoor het exploitatieresultaat bij onveranderd beleid onder druk komt te staan.

Toelichting bij post: Voorzieningen

Hier is te zien de onttrekking van de middelen uit de onderhoudsvoorziening als gevolg van de onderhoudswerkzaamheden die tegelijk met, of kort na de verbouwing aan de Hoefslag zullen plaatsvinden.

Toelichting bij post: Langlopende schulden

Dit betreft de lening met de BNG. Deze lening wordt over een periode van veertig jaar annuïtair afgelost.

Toelichting bij post: Kortlopende schulden

Deze zal de komende jaren lager worden doordat per saldo meer geld uit het fonds voor de functiemix zal worden betaald dan dat er binnenkomt.

A2 Staat van baten en lasten 2018-2023

Baten		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>
3.1	Rijksbijdragen	15.239.877	15.619.000	15.886.400	16.279.400	16.451.400	16.777.000
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	10.350	288.000	282.200	279.200	279.200	279.000
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden						
3.4	Baten in opdracht van derden						
3.5	Overige baten	<u>884.948</u>	<u>830.000</u>	<u>877.400</u>	<u>877.400</u>	<u>877.400</u>	<u>877.000</u>
	Totaal baten	16.135.175	16.737.000	17.046.000	17.436.000	17.608.000	17.933.000
Lasten		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>
4.1	Personeelslasten	13.410.210	13.847.000	14.032.000	14.226.000	14.457.000	14.644.000
4.2	Afschrijvingen	749.928	966.000	1.054.000	1.067.000	1.076.000	1.084.000
4.3	Huisvestingslasten	897.055	951.000	854.000	854.000	854.000	854.000
4.4	Overige lasten	<u>1.324.821</u>	<u>1.182.000</u>	<u>1.202.000</u>	<u>1.222.000</u>	<u>1.242.000</u>	<u>1.262.000</u>
	Totaal lasten	16.382.014	16.946.000	17.142.000	17.369.000	17.629.000	17.844.000
	Saldo baten en lasten	-246.839	-209.000	-96.000	67.000	-21.000	89.000
HR	Gerealiseerde herwaardering						
5	Financiële baten en lasten	-140.675	-141.000	-139.000	-136.000	-133.000	-130.000
6	Belastingen						
7	Resultaat deelnemingen						
8	Aandeel derden in resultaat						
9	Buitengewoon resultaat						
	Totaal resultaat	<u>-387.514</u>	<u>-350.000</u>	<u>-235.000</u>	<u>-69.000</u>	<u>-154.000</u>	<u>-41.000</u>

Toelichting bij post: Rijksbijdragen

De Rijksbijdragen zijn berekend met behulp van de leerlingenprognose. Daarnaast is rekening gehouden met de bekende gegevens van subsidies en dergelijke.

Toelichting bij post: Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Vanaf 2019 ontvangen we van de gemeente Zaltbommel de bedragen voor de huisvesting in Zaltbommel.

Toelichting bij post: Overige baten

In 2018 is er de vrijval geweest van enkele subsidies. Bij het opstellen van de begroting was er geen zicht op het verdere verloop van de kosten en dus ook niet op de vrijval van deze subsidies. Daarom is ervoor gekozen ze niet in de begroting op te nemen (budgettair neutraal). In het jaar 2020 verwachten we een verdere stijging van de vergoeding van het Hoornbeeck College. Daarna zullen deze vergoedingen zich stabiliseren.

Toelichting bij post: Personeelslasten

Deze post wordt berekend op basis van het formatieplan en de lopende cao. Vervolgens wordt in elk jaar de periodiek van augustus toegevoegd. Daarnaast wordt gekeken naar de meer incidentele vormen van belonen als overuren, kosten van de functiemix, toe- of afname van taakuren enz., om zo tot een totaalbedrag van de salariskosten te komen.

Toelichting bij post: Afschrijvingen

Deze wordt berekend op basis van de investeringsbegroting. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwbouw en inrichting in Zaltbommel en de eigen bijdrage voor de verbouwing aan de Hoefslag. Daarnaast zien we een toename van de investeringen in ICT-middelen en de toenemende vraag naar digitale leermiddelen.

Toelichting bij post: Huisvestingslasten

Vanwege de nieuwbouw en verbouw liggen deze in 2018 en 2019 hoger dan in de andere jaren. Daarna zullen ze weer stabiliseren, zij het op een hoger niveau dan voorheen. Dit is een gevolg van de gewijzigde huisvestingssituatie.

Toelichting bij post: Overige lasten

In 2018 waren de overige lasten hoger dan de andere jaren. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door eenmalige kosten in verband met Zaltbommel.

Toelichting bij post: Financiële baten en lasten

Hier zien we voornamelijk de kosten van de geldlening. De rentekosten worden door de jaren heen lager vanwege het annuïtaire karakter van deze lening. Ook zijn er, zij het geringe, rente-inkomsten van de bedragen die bij de bank zijn weggezet.

2. Overige rapportages

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Algemeen

Na de invoering van het bestuur en toezichtmodel is binnen de school meer aandacht gekomen voor de risicobeheersing. Dit is ook logisch als we bedenken dat de Raad van Toezicht verder afstaat van de dagelijkse gang van zaken en grotendeels afhankelijk is van de rapportage vanuit de school.

In 2015 is een nieuw Strategisch beleidsplan opgesteld. Dit beleidsplan geeft aan wat we binnen een tijdsbestek van vier tot zes jaar willen bereiken. Dit beleidsplan is ook de basis voor de rapportages aan de Raad van Toezicht. In de maanden oktober en februari wordt uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen binnen de school. In de maand oktober wordt met name gekeken naar de onderwijskundige kant, in het voorjaar wordt verslag gedaan over de ontwikkelingen wat betreft 'Personeel en Organisatie'. Daarnaast wordt in de maand december de begroting/meerjarenraming vastgesteld en in de maand april/mei het financiële jaarverslag. Per kwartaal wordt gerapporteerd over de financiële ontwikkelingen binnen de school en per maand is er een beperkte rapportage over de ontwikkeling van de formatie en de liquiditeit. Deze rapportages en de besprekingen hierover, zowel binnen de directie en CvB als met de RvT, vormen de basis om het beleid waar nodig bij te stellen.

Risicoanalyse

De risico's zijn vastgelegd in onze risicoanalyse. De mogelijke gevolgen zijn in kaart gebracht. Elk risico heeft een 'eigenaar' gekregen en waar mogelijk zijn beheersmaatregelen toegevoegd. Ook het

belang en de ernst van de consequenties zijn vastgesteld, waaronder de financiële impact. Uit de analyse blijkt dat het totaal van de risico's kan oplopen tot een bedrag van circa €1.100.000. Deze risicoanalyse wordt jaarlijks, tegelijk met de begroting, behandeld door de Raad van Toezicht, nadat deze eerst in de directievergadering is besproken en door het CvB is vastgesteld.

Interne beheersing

De interne risicobeheersing- en controlesystemen worden regelmatig geëvalueerd. We beseffen dat de interne beheersing geen absolute zekerheid biedt. Wel is het zo dat er tot op heden geen indicaties zijn dat de opzet van deze systemen niet adequaat zou zijn. Dit punt verdient blijvende aandacht, waarbij we ook de komende jaren de opzet en de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen continu blijven beoordelen en waar mogelijk verbeteren. Al naar gelang de noodzaak zal hierbij ook gebruikgemaakt worden van externen.

Jaarlijks inventariseren we de autorisaties, de beveiliging en het omgaan met privacygevoelige data. Indien nodig worden er aanpassingen doorgevoerd. In 2017 heeft een hbo-student een afstudeeropdracht gedaan rondom de nieuwe privacywetgeving. Er zijn aanbevelingen gedaan over wat wij op dit gebied nog kunnen verbeteren. Dit heeft ons geholpen om te voldoen aan de nieuwe wetgeving, die formeel in mei 2018 is ingegaan.

Als laatste kunnen hier nog worden genoemd de rapportages vanuit kwaliteitszorg. Enkele jaren terug is er een kwaliteitsdashboard ontwikkeld. Hiermee worden de onderwijsresultaten door zowel teamleiders als directie op de voet gevolgd.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Uit de risicoanalyse blijkt dat er drie risico's worden aangemerkt, waarbij zowel de kans dat het zich voordoet en het belang voor onze school 'groot' kunnen worden genoemd.

- Het eerste risico benoemt het gevaar van onvoldoende gekwalificeerd personeel dat past bij de identiteit van onze school. Zie ook [5.1](#) van dit verslag.
- Een tweede risico zien we in signalen die binnenkomen dat ouders uit de reformatorische gezindte minder dan in het verleden 'automatisch' kiezen voor reformatorisch voortgezet onderwijs.
- Het derde risico betreft de resultaten van het vak Engels. Deze zijn al vele jaren een punt van zorg. Binnen de school is hier blijvend aandacht voor. Inmiddels zijn vele acties opgestart. Zij worden gemonitord door de directeur onderwijs (vakgroepen & leerlingenzorg) op de voortgang en de effecten hiervan. Voor havo en vwo zijn de resultaten ondertussen op niveau. Voor mavo en vmbo zijn de gewenste resultaten nog niet bereikt.

Een aantal (tijdelijke) operationele risico's worden gevormd door de verbouwing aan de Hoefslag. Dit betreft met name het prijsrisico, reden waarom we met een stringente budgetbewaking werken, waarbij met name meer/minder werk op de voet wordt gevolgd.